

અનુક્રમણિકા

1. કુરઆને મજીદનો પરિચય અને પરિભાષા.....	4
2. કુરઆને મજીદની તિલાવતના આદાબ.....	7
3. સૂરએ ફાતેહા.....	9
4. સૂરએ ઇખલાસ.....	10
5. વુકૂફ.....	11
6. કલ્કલા.....	16
7. ૐ ના નિયમો.....	18
8. ۞ અને ۞ ના નિયમો.....	20
9. અરબી ગણતરી.....	22

સબક 1 : કુરઆને મજીદનો પરિચય અને પરિભાષા

હઝરત ઈમામ જાફર સાદિક અલૈહિસ્સલામ ફરમાવે છે કે, “કુરઆને મજીદની તિલાવત કરો અને તેને હિફ્ઝ કરો. જે દિવસમાં કુરઆન હશે તે દિવસને અલ્લાહ સજા નહીં કરે.”

કુરઆન અલ્લાહની એક ભેટ છે. આ ભેટને આપણે આજીવન સાથે રાખી શકીએ છીએ.

કુરઆને મજીદ માહે રમઝાનમાં નાઝિલ થયું હતું. અલ્લાહે મુસલમાનોને કુરઆને મજીદ ‘ઈદી’ તરીકે આપ્યું હતું.

કુરઆને મજીદ શું છે ?

કુરઆને મજીદ એક કિતાબ છે કે જેની અંદર અલ્લાહનું કલામ છે.

કુરઆને મજીદ કોણે લખ્યું છે ?

કુરઆને મજીદ કોઈએ નથી લખ્યું. અલ્લાહે ૨૩ વર્ષ દરમિયાન રસૂલલ્લાહ સલ્વલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમ પર પોતાની જે આયતો નાઝિલ કરી તેનું નામ ‘કુરઆને મજીદ’ છે.

રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ તે આયતોને લોકો સામે પઢી સંભળાવી. ઘણા બધા લોકો તે આયતોને મોઢે કરી લેતા હતા, પરંતુ થોડા ઘણા લોકોને રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ ‘કાતિબ’ તરીકે પસંદ કરી લીધા હતા અને તેઓ આયતોને લખી લેતા હતા.

કુરઆને મજીદની ભાષા કઈ છે ?

કુરઆને મજીદની ભાષા અરબી છે. **اَبَتَات**

અરબી ભાષા જમણી બાજુથી ડાબી બાજુ લખવામાં આવે છે.

અલ્લાહ આપણને કુરઆને મજીદમાં શું કહે છે ?

- અલ્લાહ આપણને કુરઆને મજીદમાં નબીઓના સાચા કિસ્સા કહે છે.
- તે આપણને કહે છે કે આપણું વર્તન કેવું હોવું જોઈએ.
- તે આપણને જન્નત અને દોઝખની વાતો બતાવે છે.

પરિભાષા

એકવચન	બહુવચન	શાબ્દિક અર્થ
આયા	આયાત	આયા એટલે કુરઆને મજીદની એક પંક્તિ.
સૂરા	સુવર	સૂરા એટલે કુરઆને મજીદના ૧૧૪ પ્રકરણોમાંથી એક પ્રકરણ.
વક્ફ	વુક્ફ	વક્ફ એટલે વિરામચિહ્ન.
જુઝ	અજઝા	કુરઆને મજીદ સરખા ૩૦ ભાગ (પારા)માં વહેંચવામાં આવ્યું છે. આમાંનો દરેક ભાગ (પારા)ને જુઝ કહેવામાં આવે છે.
રુબૂઅ		પારાનો ૧/૪ (પા) ભાગ દર્શાવતું ચિહ્ન.
નિસ્ફ		પારાનો ૧/૨ (અડધો) ભાગ દર્શાવતું ચિહ્ન.
સુલુસ		પારાનો ૩/૪ (પોણો) ભાગ દર્શાવતું ચિહ્ન.

સબક 2 : કુરઆને મજીદની તિલાવત કરવાના આદાબ

- વુઝૂ કર્યા સિવાય લખાણનો સ્પર્શ કરવો નહીં.
- ફક્ત અલ્લાહને રાજી રાખવાની નિયત સાથે જ કુરઆને મજીદની તિલાવત કરો.
- બીજાને ખલેલ ન પહોંચે તે રીતે કુરઆને મજીદની તિલાવત કરો.
- આપણે કુરઆને મજીદને યોગ્ય રીતે હાથમાં લેવું જોઈએ.
- જ્યારે કોઈ પણ તિલાવત કરતું ન હોય તો કદી તેને ખુલ્લું મૂકો નહીં.
- કુરઆને મજીદની તિલાવત કરતી વખતે આપણે કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને બેસવું જોઈએ.

તમે કુરઆન શરીફને હાથ લગાવ્યા વગર અથવા તો તેના ઉપર પ્લાસ્ટિકનું આરપાર દેખાતું

પાનું મૂકીને વુઝૂ કર્યા વગર પઢી શકો છો.

જ્યારે કુરઆન શરીફની તિલાવત કરીએ તો આપણે આટલું ધ્યાન રાખવું જોઈએ :

- છોકરાઓએ ટોપી પહેરવી જોઈએ.
- છોકરીઓએ માથા ઉપર ચાદર રાખવી જોઈએ.
- કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને બેસવું જોઈએ.

કુરઆન શરીફની તિલાવત કરતાં પહેલાં આટલું કહેવું જોઈએ :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

(પનાહ માગું છું અલ્લાહ પાસે બહિષ્કૃત શયતાનથી.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(નામ વડે અલ્લાહના કે જે રહમાન અને રહીમ છે.)

સબક 3: સૂરએ ફાતેહા

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۚ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

સબક 4 : સૂરઓ ઇબ્લાસ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿٢﴾

اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٣﴾

لَمْ يَلِدْهُ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٥﴾

સબક 5 : વુકૂફ

કુરઆને મજીદમાં અનેક વુકૂફ આવે છે કે જેમનો ઉપયોગ આયતો માટે વિરામચિહ્ન તરીકે થાય છે. દરેક વકફ માટે અલગ નિયમ છે.

○ - આ વકફો એટલે કે પૂર્ણવિરામ. (આયત પૂરી થઈ ગઈ.)

કેટલાંક અન્ય ચિહ્નો પણ છે કે જેમના નિયમો જુદા જુદા છે :

- م - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ જવું જરૂરી છે. અહીંથી રોકાયા વગર સળંગ વાંચવાથી અર્થમાં ફેરફાર થઈ જવાનો સંભવ છે.
- ط - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ જવાથી અર્થમાં મોટો ફેરફાર થતો નથી, પરંતુ ન રોકાવાથી અર્થ પૂરેપૂરો સ્પષ્ટ થઈ જાય છે.
- ج - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ જવું અથવા ન રોકાવું બન્નેમાં દોષ નથી.

- **ق** અને **قف** - આ વુકૂફ આવે ત્યારે રોકાવું વધારે સારું છે, પરંતુ આગળ પઢી લઈએ તો પણ કંઈ વાંધો નથી.
- **ص** - આ વકફો આવે ત્યારે રોકાઈ શકાય છે, પરંતુ રોકાવું જરૂરી નથી.
- **صل، صلی، ز** - આ વુકૂફ આવે ત્યારે ન રોકાવું વધારે સારું છે, પરંતુ રોકાઈ શકે છે.
- **لا** - જ્યારે આ વકફો આયતના આવા ચિહ્ન (O) વગર આવે ત્યારે બિલકુલ ન રોકાવું જોઈએ.
- જો એક જગ્યાએ બે જુદા જુદા વકફા આવે તો જે ઉપર હોય તેના ઉપર અમલ કરવો જોઈએ.
- **سکته** - કેટલીક જગ્યાએ આ વકફો આવે છે આનો અર્થ એ કે અહીં સ્વાસ છોડ્યા વગર રોકાઈ જવું જોઈએ અને તરત જ આગળ પઢવું જોઈએ.

દા.ત., :

وَقِيلَ مَنْ سَكْتِهٖ رَاقٍ

كَلَّا بَلْ سَكْتِهٖ رَانَ

વક્ફ : જ્યારે વક્ફના પહેલાં આવતા હરફના ઉપર ઝબર, ઝેર અને પેશ હોય તો તેને ઉચ્ચારવો જોઈએ નહીં કારણ કે તે હરફના ઉચ્ચારને 'જઝમ' કહેવામાં આવે છે.

Ex.t., :

قِسْطٍ = قِسْطٌ

هُوَ = هُوَ

لَهُ = لَهُ

أَللَّهُ = اللَّهُ

- જ્યારે કોઈ પણ વક્ફ પહેલાં 8 હોય તો તેને 8 જઝમ તરીકે પઢવો જોઈએ, જ્યારે આ વક્ફ ઉપર રોકાવું હોય ત્યારે, ન રોકાવું હોય તો નહીં.

Ex.t., :

قُوَّةٌ = قُوَّةٌ

بَيِّنَةٌ = بَيِّنَةٌ

تُقَاتُ = تُقَاتُ

رَاضِيَةٌ = رَاضِيَةٌ

أُخِرَةٌ = أُخِرَةٌ

- જો કોઈ તન્વીનવાળો હરફ કોઈ વક્કા પહેલાં આવી જાય તો તેને જઝમ જેવો પઢવો જોઈએ.

દા.ત., :

هَادٍ = هَادُ

جَانٌّ = جَانُ

- વક્કાના સમયે જો દો ઝબરની સાથે અલિફ આવી જાય તો તેનો ઉચ્ચાર એવી રીતે કરવો કે જાણે એક જ ઝબર હોય.

દા.ત., :

تُرَابًا = تُرَابَا

أَلْفَاً = أَلْفَا

- વક્કાના સમયે જો દો ઝબરવાળા હરફ પછી ی આવે તો તન્વીનના બદલે ખળા ઝબર ઉચ્ચારવાનું રહેશે.

દા.ત., :

طَوًى = طَوِي

ضَحًى = ضَحِي

- જો لا નો વક્ફો આયતના વક્ફા ઉપર આવે અને તમારે રોકાવું ન હોય તો તમારે પહેલી આયતને બીજી આયત સાથે જોડીને પઢવી જોઈએ અથવા તો આયત જોડી શકાતી ન હોય તો જોડ્યા વગર પઢવી. જો તમારે રોકાઈ જવું હોય તો આ નિયમનું પાલન કરવું જોઈએ કે તશ્દીદવાળો હરફ જે બીજી આયતની શરૂઆતમાં હોય તેને વગર તશ્દીદે પઢવો જોઈએ.

Ex.t., :

$$\text{نَاعِمَةٌ ۖ لِّسَعِيهَا} = \text{نَاعِمَةٌ ۖ لِّسَعِيهَا}$$

સબક 6 : કલ્કલા

ق ط ب ج د

જ્યારે ઉપરોક્ત પાંચ હુરફ ઉપર જઝમ હોય તો તેનો ઉચ્ચાર સાફ, સ્પષ્ટ અને ધારદાર અવાજમાં હોવો જોઈએ, જાણે કે એ અવાજ ગુંજતો હોય. ધ્યાન રાખવું જોઈએ કે હરફનો ગુંજતો અવાજ એટલો વધી ન જાય કે સાંભળનારને ઝબર જેવો લાગે.

આ નિયમને ‘કલ્કલા’ કહેવામાં આવે છે એટલે કે ‘ભાર આપવાનો નિયમ.’

આ હુરફને આ બે શબ્દો વડે યાદ રાખી શકાય : **قُطْبُ جَدُّ** (કુતુબજદ)

‘કલ્કલા’ના ઉદાહરણ માટે સૂરએ ઈખ્લાસની તિલાવત કરી શકો છો.

નોંધ : જ્યારે કલ્કલાના આ પાંચ હુરફમાંનો એક હરફ જઝમની સાથે એક શબ્દના વચ્ચે આવી જાય તો આ નિયમને ઓછો ભાર મૂકીને બોલવો જોઈએ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿٢﴾

اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٣﴾

لَمْ يَلِدْهُ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٥﴾

સબક 7 : ૐ ના નિયમો

જ્યારે ઝબરવાળો અથવા પેશવાળો કોઈ હરફ ‘અલ્લાહ’ના નામ પહેલાં આવે તો તેનો ઉચ્ચાર પહોળા અવાજથી અથવા પૂર (ભરેલા) મોઢાથી કરવામાં આવશે.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	સ્વર ચિહ્ન
5	114	قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ	(---)
4	171	إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ	(---)

જ્યારે કોઈ ઝેરવાળો હરફ ‘અલ્લાહ’ના નામ પહેલાં આવે તો ઝીણા અવાજમાં અને ખાલી મોઢાથી ઉચ્ચારવામાં આવશે.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	સ્વર ચિહ્ન
40	78	لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ	(---)
4	35	يُوفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا	(---)

અને સામાન્ય રીતે ૐ ઝીણા અવાજથી અથવા ખાલી મોઢાથી પઢવામાં આવશે.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	લામ તશદીદ
2	255	اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ	س
58	20	يُحَادِّثُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ اُولٰٓئِكَ فِي الْاٰذَانِ	
2	177	لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوا وُجُوْهَكُمْ قَبْلَ	
2	148	وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّيْهَا فَاَسْتَبِقُوا	

સબક 8 : ن અને م ના નિયમો

જ્યારે ن અને م તશદીદવાળા હોય તો તેમને ગુન્નાની સાથે (નાકમાં) પઢવામાં આવશે.

આવી રીતે નાકમાંથી પઢવું બે હરકા કરતાં વધારે ન હોવું જોઈએ.

સૂરા નંબર	આયત નંબર	આયતનો અંશ	તશદીદવાળા હુરફ
37	6	إِنَّا زَيَّيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا	ن
78	21	إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا	ن
27	70	وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَكُرُّونَ	م
7	11	وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا	م

વાજિબ સજ્જાના નિયમો :

કુરઆને મજીદમાં ચાર જગ્યાએ વાજિબ સજ્જા આવે છે તે છે :

- પારા-૨૧, સૂરએ સજ્જા, સૂરા-૩૨, આયત-૧૫

- પારા-૨૪, સૂરએ હા-મીમ-સજ્દા, સૂરા-૪૧, આયત-૩૮
- પારા-૨૭, સૂરએ નજમ, સૂરા-૫૩, આયત-૬૨
- પારા-૩૦, સૂરએ અલક, સૂરા-૮૬, આયત-૧૮

યાદ રાખો :

- આ ચારેયમાંથી કોઈ પણ એક આયતની તિલાવત કરો કે સાંભળો તો તમારા ઉપર સજ્દો કરવો વાજિબ છે.
- વુઝૂ કરવાની જરૂર નથી.
- કિબ્લા તરફ સજ્દો કરવાની જરૂર નથી.

સબક 9 : અરબી ગણતરી

ગુજરાતી અંક	અરબી અંક	અરબી ઉચ્ચાર	ગુજરાતી ઉચ્ચાર
૧	۱	وَاحِدٌ	વાહિદ
૨	۲	اِثْنَيْنِ	ઇસ્નૈન
૩	۳	ثَلَاثَةٌ	સલાસા
૪	۴	أَرْبَعَةٌ	અર્બઆ
૫	۵	خَمْسَةٌ	ખમ્સા
૬	۶	سِتَّةٌ	સિત્તા
૭	۷	سَبْعَةٌ	સબ્આ
૮	۸	ثَمَانِيَةٌ	સમાનિયા
૯	۹	تِسْعَةٌ	તિસૂઆ
૧૦	۱۰	عَشْرَةٌ	અશરા